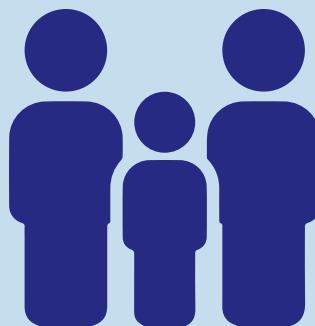


Ke iloa ne koe ou saolotoga tiute: Fakasaunoaga i loto o kāiga



A tātou katoa e isi se saolotoga, mo tiute ke moa e nofo 'mataku, ola lei, kae ke fakaaloalogina i loto i vāsia o tino. Tātou katoa e isi se saolotoga ke ola filemū kae tokaga malie e seai se fakasaunoaga, e aofia iei fakalavelave i loto i vāsia o tino mo fakasaunoaga i loto i kāiga. I Ausitalia, te fakasaunoa i loto i vāsia o tino mo i loto i kāiga e tapu kae e isi ne tulafono e puipui iei lātou kola e pokotia i fakasaunoaga i loto i kāiga.

FAKAMATALAGA TOETOE

- A tātou katoa e isi se saolotoga ke moa e nofo 'mataku ola lei kae ke fakaaloalogina i loto i vāsia o tino.
- Te fakasaunoa i loto i kāiga e aofia iei sose fakasauaga, fakamatakutaku io me pule fai malo, ako uiga konei e fakasalagina i lalo tulafono tela e mafai o pei iei tino ki te falepuipui.
- Kafai koe ne fakasaunoa i loto i te otou kāiga e mafai ne koe o fesokotaki ki pulisimani io me faipati ki se kaunisila i te

Sea te fakasaunoaga i loto o kāiga?

Fakasaunoaga i loto o kāiga e aofia iei sose uiga fakasaua, fakamatakutaku io me pule fai malō. Amioga mo faifaiga konei e mafai o fakasalagina ne te tulafono e auala i te pei te tino ki te falepuipui. Te lasiga o taimi, te fakasaunoaga i loto i vāsia o tino mo kāiga e tupu loa i loto i te fale io me ko te kāiga e tasi, kae e mafai foki o aofia iei se tino e kāiga io me se taugasoa tela e se nofo tasi i loto i te fale mo koe. Mo fakamatalaga katoa e uiga mo fakasaunoaga iloto i kāiga m ova fakataugasoa e tu itelau pepa e 2.

Kooi e pokotia i fakasaunoaga i loto o kāiga?

Fakasaunoaga i loto o kāiga mo vāsia o tino e mafai o pokotia iei sose tino i loto i vāsia o tino. E se gata i tau avaga, io me ko famau fafine mo tagata, e mafai o aofia foki iei fakasaunoaga ki taugasoa, tamaliki mo nisi kāiga mo taugasoa. E mafai o aofia foki iei vāsia fakataugasoa ko teka io me se famau i te vaitau nei, e aofia vāsia kola e nofo tasi tau famau, se vaoia iei me fakasaunoa i loto io me i tua o te fale.

FAKASAUNOAGA I LOTO I KĀIGA MO VĀSIA O TINO E AOFIA IEI, KAE SE GATA FOKI I:



OKO LIMA FAKASAUNOAGA IO ME SÔNAFAI

Sose faifaiga tela e mafai iei o pakia iei te foitino io me ko kope, e aofia iei te fusu, pa, tapa, usu, kumi te ua, pei io me fakaaoga se mea fakamataku



AMIOGA TAKAFIATOA

Sose amioga takafiatoa e aofia iei te pukepuke, sogi, moe fakatau avaga, pati fia oko, pati sele io me ita ma fakaaoga fuafua mo te moe fakatau avaga mo se tamaliki



UIGA PULE FAKASAU

Sose faifaiga pela me talitali uli, fakatapu i kāiga motaugasoa, monita kogakoga e fano ei koe aofia foki iei te faitau au meseti i telefoni, fakataputapu i te fakaaoga o telefoni io me ko sene



FAIPATIFAKAMAE LOTO

Sose pati fakamae loto tela e fakamasiasi neia tino, fakafoliki neia kiloga nisi tino ki te tino tela e tau kiea a pati io me fakamatakutaku tela e aofia iei te fai o pona i mata o tino me i te vāsia loa laua tokolua



FAKASAUNOAGA KI TAMALIKI

Sose faifaiga tela e aofia iei fakasaunoaga oko lima, puke malō, tiakina, faipati fakamae loto io me fakasaunoaga fakamae loto ki tamaliki (sose tino tela seki katoa tena sefululima tausaga)



FAKASAUNOAGA FAKAMAE LOTO

Sose faifaiga tela e taketi ke pule ne koe te olaga saukatoa o tino, fakamatakutaku, pule fakasuanoa io me faka togafiti, e aofia iei te fakafesili ne koe tou olaga, pela foki mo faiga ke moa te tino e mafai o fakafesagai ki tino tu toko tasi, fakamae loto io me fakamatakutaku ke fakamate se tino



FAKASAUNOAGA MEATAU SENE

Sose faiga tela e fakatapu neia, pule neia io me sônafaia neia mea tau sene a se isi tino e aunoa mo se taliaga, io me fakatapu neia te tino mo a e galu



FAKASAUNOAGA MAI LUGAI SEVESI O TE MELI ITI

Sose faifaiga tela e aofia iei te fakasalalau o ata e aunoa mo se taliaga mai te tino io ia te ata, tusitusiga fakamae iei te sua tino io me telefoni soko, faite ne akauni i luga i meli iti tela seai koia se akauni o tino tōtino akauni i luga i meli iti tela e fakamasiasi io me fakapokotia iei tino mo tusiga i luga i meli iti fakapokotia



FAKASAUNOAGA E AUALA I ATA

Kafai e fakapā, io me fakamatakutaku neia me ke fakapā, ata se tau i te kilo ne pei i te va fakatau avaga e aunoa mo se taliaga o te tino io ia te ata - e fakatapu i lalo i tulafono



FAKASAUNOAGA I LOTO I TALITONUGA / TU MO FAIFAIGA FAKATUVALU

Te fakaaoga o akoakoga i loto i talitonuga fakalotu io me ko tu mo faifaiga fakatuvalu ke fakaasi iei a fakasaunoaga io me fakamasei te talitonuga sua tino io me fakatapu te sua tino ma fano o kau ki mea fai o tena talitonuga fakalotu tela e aofia fakatasitasiga o kaulotu mo laukele kāiga, e aofia katoa iei fakasaunoaga i loto i talitonuga mo tu mo faifaiga fakatuvalu

Fakasaunoaga mo te tulafono

Te malō lasi, mo malo fenua i loto i Ausitaliako oti ne fai lotou fuafuagake mafai o fakafoliki iei te fakasaunoa i loto i vāsia o tino mo i loto i kāiga kae uke tulafono lasi kola e fai neia tino soli tulafono o fakasalagina kie, mo tulafono foki e puipui iei tino kola e pokotia mai te fakasaunoa i loto i kāiga.

E sei se fakamasakoga o te fakasunoa i loto i kāiga io me se pogai e tau o fakatalia iei te fakasaunoa o se tino me ne oko ki fea te sē o te sua tino kia koe. Te fakaoko lima ki luga i te sua tino e tapu i Ausitalia kae se **salai lalo tulafono**. Sala i lalo tulafono e mafai o fakasalagina ki sala tupe io me pei ki te falepuipui kae mafai foki o pokotia tou nofo i luga i Ausitalia.

Te fakasaunoa i loto i kāiga e **sala mafa i lalo tulafonotela** e fakasalagina ne te tulafono. E aofia iei

- te fakaoko lima
- amioga takafiatoa
- te fakamatakutaku ke moa te tino e nofo i se olaga filemū
- te talitaliuli
- fakasaunoaga i mea tau sene
- kaisoa io me fakamasei kope
- soli o ōta puipui tino.

E tāua ko koe ke maina ite tulafono, ke iloa ne koe ou saolotoga moou u tiute ite fakatalia ne koe ke fakatasi koe mo se tino e pena foki mote amioga takafiatoa.



Nea aku mea e mafai o fai manafai au e ola fakasaunoa i loto i toku kāiga io me i vāsia o oku ki soku taugasoa?

Kafai e isi se fakalavelave e tupu kia koe (io me se sua tino) e nofo matakau, io me ko koe e fakamatakutaku ne sua tino, pakia tou foitino io me ne puke malō, puipui a koe ke mafai ne koe o sao mai te fakalavelave tena (kafai e mafai ne koe) kae kalaga ki te napa telefoni o pulisimani tela e tolu leai

Kafai e mafaufau koe ia koe e nofo i se olaga fakasaunoa io me iloa ne koe se tino tela tena olaga e fakasaunoa, e tāua ke na sala fesoasoani fakavave. Suatala ki se tino tela e fakatuagagina ne koe ke fesoasoani o fautua ke fai sau ikuga me sea tau mea ka fai mai tua, me se taugasoa, kāiga, tou tokita io me se kaunisela. E te tāuaua ko tino ke mafai loa o fai olotou filifiliga mai luga i fesoasoani kesekese, manafai lātou ko toka.

Kafai koe ne fakasaunoa i loto i te otou kāiga io me ko te vāsia fakataugasoa, e mafai ne se fono tulafono i Ausitalia o fakatoka se fakatonuga ke fakatapu te fanatu o fakapilipili atu kia koe. Te 'ōta puipui' e fakamatala iei tulafono e tau o usiusitai kie i tino tela ne fakasaunoa ne ia koe, kae se tau foki te tino tena o soli neia te ōta io me toe fakamatakutaku neia koe pela iaia koe ka toe fakasaunoa ne ia.

Nea sevesi fesoasoani e avanoa?

Kafai koe ne fakasaunoa i loto i te otou kāiga io me ko vāsia faka taugasoa, io me ko koe ne fakasaua ne koe tou taugasoa e tāua ke iloa ne koe me isi faeloa ne fesoasoani e avanoa. E uke sevesi i Ausitalia tela e fesoasoani ki tino kola e pokotia ona ko fakasaunoaga i loto i kāiga io me ko vāsia fakataugasoa, e tofu te fakai mo vaega sevesi kesekese vaega sevesi kesekese. E mafai ne koe o maua fesoasoani mo:

- tou nofo filemū kae saogalemu,**
e mafai ne koe o telefoni ki pulisimani io me fano ki te ofisa pulisimani e pili kia koe
- ola lei mo fesoasoani mai te fakaimasaki,**
e mafai ne koe o telefoni ki se motoka te ola lei io me fano ki tokita
- tino atamai ke fesoasoani atu i taimi o fakalavelave tupu**
ke mafai o takitaki koe kae avatu ne sevesi kaunisela
- fesoasoani i mea tau tulafono** ke fesoasoani ke malamalamo koe i te tulafono ke iloa ne koe ou saolotoga
- fesoasoani tulaga o te ola lei mo tou mafaufauke**
mafai o fesoasoani ko koe ke lei tou masaki avatu foki fesoasoani kaunisela



- Vāsia o tino e kamata mai te ava mo te ola filemū kae tokaga malie.
- A koe e isi sou saolotoga ke ava kae ola mo te filemū i loto i ou va mo tino katoa.
- Te olaga fakasaunoa i loto i vāsia o tino sei se mea lei e mafai foki o aofia iei i loto i kāiga mo va fakataugasoa fakasaunoaga io me ko amio takafiatoa.
- Kafai koe nofo manavasē, ona ko amioga fakasaunoa i loto i sose va fakataugasoa fesokotaki ki te 1800RESPECT i te telefoni napa 1800 737 732 io me ko te meli iti.

Tusitusiga konei ne tusi ne: 1800RESPECT Sevesi kaunisela tulaga amioga takafiatoa, Fakasaunoaga i loto i Kāiga Sevesi Kaunisela i tulaga o te Pokotia mai te Fakaoko Lima

Te koga e maua ei se fesoasoani io me mafai ne koe o faipati ki se tino



000 Te koga e maua ei se fesoasoani io me mafai ne koe o faipati ki se tino

Kafai koe ne puke malō kae manako o fai sau fakatagi, lipōti fakavave ki pulisimani. Kafai koe e nofo matakū io me se fakalavelave fakavave telefoni ki te napa 000. E mafai foki o maua se fesoasoani mai sevesi fesoasoani kia lātou ne puke malō, e pela mo te 1800RESPECT i te telefoni 1800 737 732.

E mafai ne se tino mai te PALM sikimi o fesoasoani mai kiau?

Te fakamasani ki te olaga i se fenua fou e mafai o faigata kae e uke a fesoasoani mo sevesi e avanoa mo koe. Kafai e isi ne au fesili ki te fakatau o koe ki te olaga fou i Ausitalia, e mafai ne koe o fesili ki tou pule. Kafai se mafai o fesoasoani atu, e mafai o fai atu ne lātou ko oi e mafai o faipati koe ki ei, e aofia iei nisi fesoasoni te PALM sikimi aofia iei:



Tino galue fesokotakiga (CLO) io me ko tino fesoasoani ki leipa

E maua ne koe Tino Galue Fesokotakiga kae e mafai o maua te telefoni napa i luga i te PALM uepisaite i te itulau o fesokotakiga (<https://www.palmscheme.gov.au/contact>).



Mo fesoasoani aka e uiga ki te PALM telefoni ki te (1800 51 51 31), io me meli iti (palm@dewr.gov.au)

Fakamolemole sevesi e auala i telefoni mo meli iti e monita mai te va o 8:30 i te taeao mo te 6:30 i te po AEST - kafai koe telefoni mai tua o itula konei e 'tau loa fakaaoga mafai ne fakalavelave tupu fakavave.

E maua ne au i fea fakamatalaga fesoasoani io me ko fesoasoani mai tino atamai?



Kafai koe io me se tino e iloa ne koe e manako ki fakamatalaga e uiga mo fakasaunoaga i loto i kāiga io me ko va fakataugasoa koi nofo koe i Ausitalia, e mafai ne koe fesokotaki ki sevesi konei e tsui i loto i tapola mai lalo. Fakapotopotoga konei e mafai fesoasoani kia koe io me fakasino atu kia koe sevesi kola e taugatonu mo ou manakoga kae avanoa mo koe.

FAKAAOGA TE TAIPOLA MAI LALO E TUSI KATOA IEI A TINO TAU A MO SEVESI MO OU FESOKOTAKI I AUSITALIA

SEVESI	SEA TONA UIGA?	FAKAMATALAGA FESOKOTAKIGA
Sevesi mafai e isi ne fakalavelave tupu	Te napa telefoni o fakalavelave fakavave ko te (000) tenei loa te napa e fakaaoga i Ausitalia. Kafai koetelefoni ki te 000 ka sili atu manafai e manakogina ne koe se fesoasoani mai pulisimani, tino tā afi io me ko motoka o te fakaimasaki.	Telefoni: 000 Atufenua, 24/7
Pulisimani io me ko te motoka fakaimasaki sevesi	Kafai te fakalavelave e se fakavave e tau o sala ne koe te napa o te ofisa pulisimani, sevesi tā afi io me ko te sevesi o motoka fakaimasaki e pili kia koe.	Ka sala koe ki te ofisa pulisimani tela e pili atu, sala 'Find my local police stations i [te kogakoga e nofo koe iei]'.

FAKAAOGA TE TAIPOLA MAI LALO E TUSI KATOA IEI A TINO TAU A MO SEVESI MO OU FESOKOTAKI I AUSITALIA

SEVESI	SEA TONA UIGA?	FAKAMATALAGA FESOKOTAKIGA
Fakamatalaga mo te Ola lei Fesokotakiga	Kafai koe manako o sala sau tokita io me se tino atamai galue i te ola lei e nofo pili atu, asi ki te Fakamatalaga o te Ola Lei. Fakaaoga te sevesi tela e sala neia te koga e maua ei se fesoasoani e pili atu kia koe.	 Telefoni: 1800 022 222 Atufenua, 24/7  Uepi: https://www.healthdirect.gov.au/domestic-violence-and-abusive-relationships
1800RESPECT	Kafai koe manako faipati ki se tino atamai i mea tau kaunisela e uiga mo te fakasaunoaga i loto o kāiga, amio takafiatoa, te fakapotopotoga tenei e isi ne sevesi e aofia iei se telefoni laina tela e se mafai o fakamatala ki se isi tino a mea e fai atu ne koe iluga ite sautalaga. E mafai koe o fano ki te lotou meli iti o sala sevesi mo fesoasoani kia koe mo fakamatalaga e uiga mo vāsia lei.	 Telefoni: 1800 737 732 Atufenua, 24/7  Uepi: https://www.1800respect.org.au/
Telefoni app Daisy	Daisy se app tela e tusi iei fakamatalaga mo sevesi fesoasoani kola e pili ki tou koga nofo. Ne fakatu ne te 1800RESPECT kae seai se togi e faigofie o download kae isi se polokalamo i loto e puipui mai ei igoa mo fakamatalaga kola e fakaaoga ne tino e fakaaoga ne ia.	 Download ne koe ite app store; io me fano ki te Visit Daisy app: https://www.1800respect.org.au/daisy
LainaTagata Ausitalia	MensLine Australia se telefoni napa kae se meli iti e fai ei sevesi kaunisela mo tagata e isi ne lotou kāiga io me ko tagata kola e pokotia mai luga i va fakataugasoa.	 Telefoni: 1300 78 99 78  Uepi: https://mensline.org.au
Sevesi Mo Tagata	Te Sevesi Mo Tagata se sevesi telefoni e maua ei fesoasoani tau kaunisela, fakamatalaga mo fesoasoani i Ausitalia aoao tela e fakatalele ne te fakapotopotoga e fakaigoa ki te Fakaseai Te Fakasaunoaga kae ko te fesoasoani tāua mo tagata kola e manako ke fuli mai lotou uiga fakasaunoa. E isi foki ne lotou sevesi mo fafine mo tagata kola e sala fakamatalaga mo olotou taugasoa tagata, io me ko taugasoa kāiga, mo tino galue i koga kesekese kola e sala fesoasoani mo tino manako ki fesoasoani kola ne tagata.	 Telefoni: 1300 766 491 Aso o te vaiaso mai te va o te 8 i te taeao mo te 9 i te po, Asono mo Asosa mai te va o te 9 i te taeao ki te 5 i te afiafi)  Uepi: https://www.ntv.org.au

FAKAAOGA TE TAIPOLA MAI LALO E TUSI KATOA IEI A TINO TAU A MO SEVESI MO OU FESOKOTAKI I AUSITALIA

SEVESI	SEA TONA UIGA?	FAKAMATALAGA FESOKOTAKIGA
Fakasaunoaga i loto i Kāiga mo te Fesoasoani i mea tau Tulafono	Fakasaunoaga i loto i kāiga mo te Fesoasoani i mea tau Tulafono se meli iti mo tino kola e manako malamalama fakasaunoaga i kāiga mo va fakataugasoa mo te tulafono, mo koga e maua mai ei se fesoasoani.	 Asiasi ki te uepisaite, https://familyviolencelaw.gov.au , mo fakamatalaga katoa e uiga mo mataupu pela mo: <u>Fakasaunoaga i loto i te kāiga mo va fakataugasoa</u> <u>Ōta mo Fakasaunoaga</u> <u>E maua pefea fesoasoani</u>
Te leo o Kāiga mo nisi Fesoasoani Sevesi (FASS)	<p>Te leo o Kāiga mo nisi Fesoasoani Sevesi (FASS) se sevesi e aofia ei se loia mo se tino galue i te malo mo lātou kola e pokotia mai luga i fakasaunoaga i loto i kāiga. E fakatupegina ne te malo.</p> <p>Mālo o Ausitalia, Matagaluega a fakai mo kogafenua lasi, matagaluega mo Kaunisela Sevesi FASS e tuku fakatasi neia te sevesi se togi i mea tau tulafono mo fesoasoani ki fono tulafono mo tino kola e pokotia mai fakasaunoaga i loto i kāiga mo va fakataugasoa.</p>	 ACT: 1300 654 314 NSW: 1800 551 589 NT: 1800 019 343. QLD: 1300 267 762 SA: (08) 8111 5300. TAS: 1800 431 157 VIC: (03) 8373 7917 WA: 1300 650 579
eSafety Komisina	eSafety e fesoasoani ki tino Ausitalia ke fakafoliki kae ke agai pokotiaga lasi mai luga i fakasaunoaga i luga i meli iti io me ko ata i luga i meli iti kola e tapu te fakapā. Fano ki te uepisaite ke iloa ne koe me lipooti pefea ata kola e fakasaunoa neia koe, ke tapale ata mai luga i te meli iti, io me ke lipōti ki pulisimani.	 Fano ki te meli iti o te Family Violence Law mo fakamatalaga o fesokotakiga mo sevesi mo te koga e tu ei te ofisa i fakai katoa. https://familyviolencelaw.gov.au/fass/

E ui eiloa ne fai fakalei te fakatokaga o tusitusiga konei, e seai se tiute o te PALM sīkimi, ana tino galue, volenitia, io me ko ana taugasoa fesoasoani manafai e sē, io me e isi ne fakamatalaga seki faulu ki loto i tusitusiga tenei, e seai foki se tiute o te sīkimi manafai e isi se pokotiaga masei ki luga ia koe manafai koe e fakanā ki luga i fakamatalaga konei. A fakamatalaga konei i loto i te pepa ne tusitusiga se vaoia iei nisi fakamatalaga. Te pepa tenei e seki faite mo sui neia fautuaga e uiga mo tulafono io me ko fautuaga mai nisi tino atamai. E seai se tiute o te PALM sīkimi io me ko ana taugasoa fesoasoani manafai e pokotia o koe mai luga i sose fakalavelave mai luga i te fakanā ki fakamatalaga konei ne fakatoka i te tusi tenei.

